

Узагальнення і систематизація знань учнів про складені задачі на початку навчального року в 3 класі

Складені задачі

Мета: узагальнити поняття про «складену задачу» як про задачу, що складається з декількох простих задач, порядок і кількість яких визначає план розв'язування задачі; класифікувати складені задачі за видом останньої простої задачі на прикладі задач на знаходження суми, остачі, збільшення (зменшення) числа на декілька одиниць, різницеве порівняння, знаходження зменшуваного.

Робота над простими та складеними задачами відбувається за пам'яткою.

Пам'ятка

1. Прочитай задачу і уяви те, про що в ній говориться. Про що говориться в задачі?
2. Виділи ключові слова і склади короткий запис.
3. За коротким записом поясни числа задачі і питання.
4. Повтори питання задачі. Що достатньо знати, щоб відповісти на нього?
Якою арифметичною дією відповімо на запитання задачі?

Чи можна відразу відповісти на запитання задачі?

Можна

Не можна

Чому не можна? ←

Що потрібно знати, щоб відповісти на це питання?

Чи можна відразу відповісти на це питання?

Можна

Не можна

Таким чином, ми від питання задачі перейшли до числових даних. Аналіз закінчений.

5. Розбий задачу на прості. Сформулюй кожну просту задачу.

Покажи опорні схеми до кожної.

6. Склади план розв'язання задачі. Про що ми довідаємося в I дії?

Про що довідаємося у II дії?

7. Запиши розв'язання задачі.

8. Запиши відповідь.

• Задачі поділяються на прості і складені. Чим відрізняються складені задачі від простих? [На запитання простої задачі можна відповісти відразу — однією арифметичною дією. А на запитання складеної задачі відповісти відразу не можна.]

• Чому на запитання складеної задачі не можна відповісти відразу? [Тому що для відповіді не вистачає числових даних. Складена задача складається з кількох простих задач.]

Пропонуємо учням придумати прості задачі з певними числами і скласти з них різні складені задачі/

• З числами 5 і 3 складіть задачу, яка б розв'язувалася дією додавання. Про що можна запитати в цій задачі? [Можна запитати, скільки всього.] Чи можна запитати про число, що на кілька одиниць більше за дане; чи можна запитати, скільки було після того, як щось витратили?

• Нехай у цій задачі запитується про число, що на 3 одиниці більше, ніж 5. [У першій вазі було 5 яблук, а у другій — на 3 яблука більше. Скільки яблук у другій вазі?]

Задача 1

У першій вазі було 5 яблук, а у другій — на 3 яблука більше. Скільки яблук у другій вазі?

I — 5 ябл.
II — ?, на 3 ябл. більше

• Розв'яжіть усно цю задачу. Дайте відповідь на її запитання.

Розв'язання

$$5 + 3 = 8 \text{ (ябл.)}$$

Відповідь: 8 яблук у другій вазі.

• Про що ми можемо довідатися, знаючи, скільки яблук у першій вазі і другій вазах? [Скільки яблук у двох вазах разом або на скільки яблук більше (менше) в одній вазі, ніж в іншій.]

I — 5 ябл.
II — ябл. } ?

I — 5 ябл.
II — ябл.) на ?

• Об'єднайте першу просту задачу із задачею на різницеве порівняння. Одержимо складену задачу на різницеве порівняння. Зверніть увагу: ми одержали складену задачу того самого виду, що й остання проста задача.

I — 5 ябл.
II — ?, на 3 ябл. більше) на ?

- Розбийте цю задачу на прості. Сформулюйте кожну просту задачу.
- Виходячи з порядку простих задач, сформулюйте план розв'язування.

- Розкажіть розв'язання по діях з поясненням.
- Назвіть відповідь.
- Об'єднайте першу просту задачу із задачею на знаходження суми. Сформулюйте складену задачу на знаходження суми.

I — 5 ябл.	}	?
II — ?, на 3 ябл. більше		

- Розбийте цю задачу на прості.
- Сформулюйте план розв'язування.
- Розкажіть розв'язання.
- Назвіть відповідь.
- Отже, в одній вазі 5 яблук, а в іншій — 8 яблук. Скільки яблук усього у двох вазах? — це друга проста задача, з якої складається дана складена задача.

• А тепер продовжимо ситуацію. Отже, у двох вазах лежала деяка кількість яблук, з'їли 9 яблук. Про що можна запитати? [Скільки яблук залишилося?] Якщо в задачі запитується, скільки залишилося, то до якого виду треба віднести цю задачу? Покажіть її опорну схему.

I — 5 ябл.	}	?
II — 8 ябл.		

Було — <input type="text"/>	<input type="text"/>
З'їли — 9 ябл.	
Залишилось — ?	

• Тепер об'єднаємо ці дві задачі і сформулюємо одну складену задачу на знаходження остачі. Запишемо цю задачу коротко:

Було — 5 ябл. і 8 ябл.
З'їли — 9 ябл.
Залишилось — ?

- Розбийте цю задачу на прості. Скільки вийшло простих задач?
 - Виходячи з послідовності простих задач, складіть план розв'язування задачі.
- Скількома діями розв'язується ця задача?
- Запишіть розв'язання задачі по діях з поясненням.
 - Запишіть відповідь.

• Складіть задачу з трьох послідовних простих задач. Зверніть увагу! І проста задача — це задача, у якій дано обидва числових значення, тобто на її запитання можна відповісти відразу.

1

I — 5 ябл.
II — ?, на 3 ябл. більше

2

I — 5 ябл.
II — } ?

3

Було —

З'їли — 9 ябл.

Залишилось — ?

(Діти складають задачу: «В одній вазі було 5 яблук, а в іншій на 3 яблука більше. За обідом з'їли 9 яблук. Скільки яблук залишилося?»)

- Як ви думаєте, скількома діями розв'язується ця задача? Чому?
- Отже, кількість дій залежить від кількості простих задач, з яких складається дана задача.
- На питання якої простої задачі ми відповімо першою дією? Що ми довідаємося?
- На питання якої простої задачі ми відповімо другою дією? Що ми довідаємося?
- На питання якої простої задачі ми відповімо третьою дією? Що ми довідаємося?
- Запишіть розв'язання задачі по діях з поясненням.
- Запишіть відповідь.

Завдання 2.

Розв'яжіть задачу.

У їдальню привезли 18 л соняшникової олії. На обід витратили 6 літрів, а на вечерю — 3 літри. Скільки літрів соняшникової олії залишилося?

- Про що говориться в задачі? Про що запитується в задачі?
- Які ключові слова можна виділити?
- Запишіть задачу коротко:

Було — 18 л
Витратили — 6 л та 3 л
Залишилося — ?

• За коротким записом поясніть числа задачі. Що означає число 18? Що означає число 6? Що означає число 3? Яке питання задачі?

• Покажіть на короткому записі прості задачі, з яких складається дана складена задача.

I проста задача

Було — 18 л
Витратили — 6 л та 3 л
Залишилося — ?

II проста задача

Було — 18 л
Витратили — 6 л та 3 л
Залишилося — ?

(Якщо діти не можуть відразу розбити задачу на прості, то робота над задачею відбувається відповідно до пам'ятки і здійснюється повний аналіз.)

- Складіть план розв'язування задачі.
- Розкажіть розв'язання по діях.
- Запишіть розв'язання виразом.
- Запишіть відповідь.
- Розв'яжіть цю задачу іншим способом. Які прості задачі вона містить в цьому випадку?
- Перетворіть цю задачу на задачу на знаходження суми. Чим будуть відрізнятися ці задачі? Що можна сказати про відмінність, що стосується простих задач? [У перетвореній задачі друга проста задача повинна бути на знаходження суми і містити ключові слова «було», «привезли» (чи інше слово з таким самим змістом), «стало».]
- Складіть короткий запис до цієї задачі.
- Розкажіть розв'язання задачі.
- Складіть вираз для розв'язання цієї задачі.
- Назвіть відповідь.